

Slovenski dom

Stev. 113

V Ljubljani, ponedeljek 20. maja 1940

Leto V

Strahote bojev v severni Franciji

Posamični napadi na raznih delih bojišča

London, 19. maja. o. Angleška poročila pravijo, da je veliki nemški napad, ki je potekal vzdolz celega bojišča od Bruslja do Sedana, nekoliko popustil. V vojaških krogih so mnenja, da je prvi del tega hudega napada končan in da bo prišel kmalu drugi. Zavezniške čete so doble ogromna ojačanja na vseh delih tega bojišča in so pripravljene na nov nemški napad.

Na posameznih točkah so Nemci močno napadli. Po poročilih, ki jih dajeta francosko in angleško poveljstvo, ti napadi niso uspeli. Nemci imajo na osrednjem delu bojišča 3000 tankov, ogromno oklopnih avtomobilov in čet, katerim pomaga letalstvo.

Belgijsko vrhovno poveljstvo poroča, da strdnjavi Namur in Liege še vedno v belgijskih rokah in da je vsak nemški napad odbiti z velikimi izgubami. Iz obrežnih trdnjav vsaki dve uri poročajo po radiju o stanju v utrdbah. Belgische čete so se pomaknili iz Bruslja na nove postojanke.

Pri St. Quentinu v Sev. Franciji so dali pričeli Nemci močan napad s tanki, oklopнимi avtomobili in letali. Londonski radio poroča, da je bil ta strašni napad, ki je trajal več ur, ustavljen. Nemškim četam ni uspelo predeti zavezniške bojne čete. Pri prekopu, ki veže reki Sambre in Oise, so bili najbolj krvavi boji, kar jih je bilo dosedaj na bojišču. Po zatrtilih angleških in francoskih vojaških poročevalcev je na grmu pred zavezniškimi četami trupel nemških vojakov, pol drug meter na visoko.

Pariz, 19. maja. o. Ves včerajšnji dan so Nemci še naprej hudo pritiskali v krajih med Landrecyjem in Guiseom, nekoliko zahodnejše od Maubeugeja, t. j. v samem središču boja. V teh krajih se je Nemcem posrečilo prav malo napredovati. Na levem krilu zavezniških skupin v severni Belgiji so francoske, belgijske in angleške čete začele s strategičnimi premiki, o katerih razvoju varujejo popolno tajnost. Izjavljajo samo, da potekajo premiki brez težav. Če gledamo položaj od vzhoda proti zahodu na vsem bojišču od Švica pa proti severu in zahodu, dobimo ugotovitev, da se od Švica pa do Montmedija ni nič pomembnega.

Zavezniška poročila o zopetnem zavzetju Rethela in hudih protinapadih

Belgijski trdnjavi Namur in Liege se še vedno držata

London, 19. maja. o. Po zadnjih vesteh so francoske čete danes izvedle silovit protinapad pri mestu Rethel ter ga spet osvojile. Nemci so skušali izvesti sunek v ozadje franc. utrjenih linij pri Sedanu, a so bili hudimi izgubami odbiti. Pri Le Cateauju so zavezniške čete ustavile silovit nemški napad ter potisnile Nemce proti Maubeugeju. Na tem delu bojišča je v akciji veliko zavezniških motoriziranih enot, zlasti pa je uspešno delovalo francosko protitankovsko topništvo.

Pariz, 19. maja. Havas. Uradno sporočilo vrhovnega poveljstva od davnih se glasi: Bitka v krajih, ki so označeni v zadnjem poročilu, se nadaljuje z nezmanjeno ostrino. Ponoči je naše še naprej razbijalo sovražnikovo ozadje.

London, 19. maja. Reuter poroča: Medtem ko britanska čete drže v Belgiji nove postojanke, ki so jih včeraj zavzale po načrtu, pri prihaja ne prestano ojačanje v četah in ostalem vojnem materialu čez francosko mejo na poprišče velike bitke med reko Sambre in Sedanom. Britanski motorizirani oddelki se hitro premikajo proti desnemu boku nemških oddelkov, ki so se premaknili proti zavezniški čeli. Črti.

London, 19. maja. Havas. Uradno sporočilo

zgodilo. Med Sedanom in Laronom Nemci niso hudo napadali, vendar pa je prišlo do številnih ostrih bojev, ki so bili omejeni na posamezne točke, zlasti severno od Rethela. Proti temu kraju so Nemci pritisnili, pa niso uspeli. Franci so izvedli protinapade ter so zavzeli več vasi. Severozahodno od Laona so Nemci prav tako vrgli v boj mnogo oddelkov, katerih napredovanje je povzročilo precej hude boje. Toda tu ne gre za množinsko prodiranje tankov, kakor je bilo to severneje pri Guisu in Landreciju. Nemški oddelki so drli v smeri proti severozahodu in so prispeti do prekopa med rekama Sambre in Oise. Možno je, da nameravajo Nemci v te kraje usmeriti svoje napredovanje, da bi prišli do St. Quentin. Med Guisom in Landrecijem, koder se razprostira gozd ter teče prekop med rekama Sambre in Oise. Ob

gornjem toku reke Sambre je velika bitka. Nemci napadajo v množicah z velikim številom tankov ter ogromno podporo letalstva in topništva. Bitka je besnala ves včerajšnji dan do poznega večera. Zjutraj ob zori se je začela z istim zamahom. Nemška takтика je zmerom ista. Gre za to, da izvedejo prekop s podporo tankov, da na ta razcep vržejo vse sile pehot, medtem ko se bo nadaljuje v obliku pahljacev in se pri tem Nemci trudijo, da bi razširili predor z napadi za sovražnikovimi četami in jih s tem skušajo prisiliti na krihi v umik. Nemška ofenziva napreduje tako postopoma v posameznih udarcih. Toda pripomniti je treba, v kolikor čas poteka in v kolikor se širina razcep zmanjšuje. Ti uspehi nimajo nič skupnega z napredovanjem, ki je bilo izvedeno prve dni ofenzive v Luxemburgu ali pa prve dni izvedeno v Ardenih.

Nemške uradne vesti sporočajo zasedbo vse Holandije

Poročila o nadaljevanjih bojev in o velikem številu ujetnikov

Glavni stan vodje rajha, 19. maja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Ker je bil strtudi zadnji odpor na otoku Valheren, je sedaj vse Holandija z otoki v nemških rokah. V severni Belgiji so naše čete zavzale Anvers in potiskajo sovražnika, ki se ne prestane bori, vse bolj proti zahodu. Zahodno od Anversa so naše čete prestopile reko Seldo, zahodno od Bruslja pa so se prebole na reko Denšter. Med Modesom in Latarrom nadaljujejo naše čete z napadi. Prestopili smo reko Sambre in Oise ter zavzeli Le Cateau in St. Quentin. Na južnem krilu smo z močnimi silami prispeti do reke Aisne pri Rethelu. V borbah severozahodno od Montmedija smo zavzeli močno utrdb št. 505. Pri tem se je posebno izkazal poročnik nekega pionirskega bataljona. Povečalo se je število ujetnikov in količina plena. Dosedaj je bilo ujetih 11.000 sovražnih vojakov,

brez holandske vojske. Zaplenjeno je bilo veliko topov, med njimi tudi topovi kalibra 28 cm. Letalstvo je podpiralo učinkovite operacije pehot, hkrati pa je bombardiralo tudi sovražnikovo ozadje, prometne zvezze in ceste. Uspešno je bilo bombardiranih več letališč, kjer so bili porušeni hangari, delavnice in naprave za spuščanje letal. Pred francosko-belgijsko obalo je bil izveden napad z letali na sovražno ladjevje. Z bombo je bila zadeta neka trgovska, 6000 tonska ladja, ki se je potopila, neki rušilec pa je bil težko poškodovan. Savražnik je izgubil 147 letal. Od teh jih je bilo 47 zbitnih v letalskih borbah, 13 jih je bilo protiletalsko topništvo, ostanek pa je bil uničen na tleh. Naš letal je izginjal 27. Na Noveškem so naši oddelki pri Narviku podprtji od letalstva še vedno zapleteni v hude obrambne boje. Pred Narvikom smo potopili neko trgovsko in eno prevozniško ladjo ter eno sovražno letalo. Sovražna letala so ponovno napadla posamezna mesta v severni in zahodni Nemčiji, ne da bi pri tem zadela kak vojaški objekt.

Mussolini odgovarja Rooseveltu

Rim, 19. maja. Havas. Predsednik italijanske vlade Mussolini je odgovoril danes na poslanico, ki mu jo je nedavno poslal predsednik Združenih držav Roosevelt. Za sedaj o vsebin Mussolinijevega odgovora ni mogoče dobiti nobenih podrobnih pojasnil.

Vojni posveti med Turčijo in zaveznički

Carigrad, 19. maja. o. Načelnik turškega generalnega štaba Çakmal je odpotoval v Bejruth. Z njim potuje tudi več višjih častnikov. Pred svojim odhodom je bil maršal sprejet pri predsedniku republike Ineniju, s katerim je imel v navzočnosti predsednika vlade daljši razgovor. Trdijo, da je bila ta pot turškega maršala že davno v načrtu, ker naj bi vrnila obisk generala Weyganda v Ankari, vendar pa so obisk zaradi splošnega položaja večkrat odložili. Turški listi listi poročajo, da je general Weygand prispel v Pariz.

Po vsem Finsku so danes praznovali »Dan junakov« v spomin branilcem, ki so padli v vojni s Sovjeti. Zalne službe božje se je udeležil tudi predsednik republike z vso vlado in tuji poslaniki.

Trije belgijski okraji priključeni Nemčiji

Seyss-Inquart nemški komisar za zasedeno Belgijo

Berlin, 19. maja. o. DNB poroča, da je kancer Hitler postavil dr. Seyss-Inquarta za nemškega državnega komisarja v zasedenih holandskih pokrajinah. Hitler je izdal zapoved, da se priključijo nemški državi belgijska okrožja Eupen, Malmedy in Moresnet. Ta okrožja so pred svetovno vojno pripadala Nemčiji. Tamošnji kraji niso v sedanjih bojih veliko trpljeli, ker so jih Nemci hitro zasedli in ker Belgiji tam niso imeli posebnih utrjenih postojank.

DNB. Da bi se ohranil red in mir v holandskih krajih, ki se nahajajo pod varstvom nemških čet, je imenoval vodja raja ministra

Položnice

priložene današnji številki „SLOV. DOMA“ so namenjene

le za prispevke za Protituberkulozno zvezo.

Vesti 20. maja

Francoski vladi je prišlo v soboto do velikih sprememb. Vanjo je vstopil sivilski maršal Petain, zmagovalec iz svetovne vojne pri Verdunu. Predsednik vlade Reynaud je prevzel še vojno ministrstvo, dosedanji kolonialni minister Mandel, ki je bil med svetovno vojno sodelavec predsednika Clemenceauja, je postal notranji minister. Naloge nove vlade so težke, posebno pozornost bo moralna posvetiti notranjim sovražnikom, zlasti komunistom, katerih vohunsko in sabotažno organizacijo vodi iz Nemčije njihov tajnik Thorez. Nemška vlada je izdala uradno sporočilo, da je angleško letalstvo v zadnjih dneh izvršilo 71 letalskih napadov na nemško zaledje. Od tega jih je bilo 51 na nevojaške cilje. V noči od petka na soboto so Angleži bombardirali celo pristanišči Hamburg in Bremen, pri čemer je bilo 29 civilistov ubitih, 50 pa ranjenih. Angleško letalsko ministrstvo zavrača nemške trditve, da bi bili Angleži bombardirali sploh kateri nevojaški cilj in pravi, da je treba te nemške trditve smatrati kot napoved za hude nemške letalske napade na angleška in francoska mesta.

Kot najmočnejšo oružje proti nemškim tankom so se zdaj začeli izkazovati po francoskih trditvah novi 7,5 centimetrski topovi za boj proti oklopnim vozovom. Od teh si Francozi veliko obetajo.

Italijanski kralj in cesar je včeraj bil deležen velikih ljudskih manifestacij, ko je v Benetkah odprl 22. mednarodno umetnostno razstavo, na kateri je zastopana tudi Jugoslavija, od slovenskih umetnikov pa razstavlja M. Sedej.

Predsednik francoske vlade Reynaud je imel v soboto zvečer po radiu govor, v katerem je dejal, da je položaj zavezničkih resen, a ne obupen. Vsa francoska uprava se mora prilagoditi vojnim potrebam, vsak Francoz mora storiti svojo dolžnost, nova vlada pa se bo skušala izkazati ne z besedami, temveč z dejanji.

16 nemških bombnikov je v soboto napadlo Pariz. Francozi ne poročajo nič, kakšno škodo so ta letala naredila, marveč pravijo, da so bila širi sestreljena.

Stroge odredbe o tisku in njegovem pisanju v sedanjem času je izdal tudi romunska vlada.

Nemški letali so junashi in so silno spretni, toda angleška letala so boljša

tako je nvali dejo angleškega letalstva v sedanjih bojih angleški minister Duff Cooper. Veliki italijanski parniki »Augustus« je s 1500 potnikami odpel na krožno vožnjo po Sredozemskem morju.

Svedsko-sovjetska gospodarska pogajanja ugodno napredujejo in bo pogodba najbrž v kratkem podpisana.

Angleški in francoski vlada sta si od velikih ameriških letalskih tovarn Glen Martin zagotovili vso proizvodnjo novih, doslej neznanih bombnikov, kar jih bodo tovarne izdelale

vane nemških čet v Franciji ne bo v kratkem ustavljeno, toliko manj, ker je nevarnost za napade na boke in prihajajoči protimenvi od Francov prepozna. »Voce d'Italia«, ki izhaja kot nedeljski dodatek »Giornale d'Italia«, izraza v članku svojega ravnatelja, Mussolinijevga zaupnika Gayde, mnenje, da izid velike bitke, ki se sedaj vodi, ne bi bogel pripeljati do zaključka vojne, ker razpolagata Anglia in Francija še vedno z ogromnimi zalogami ljudstva in sredstev, ki jih nudita imperija. Gotovo je, da bosta Anglia in Francija vrgli v boj vse in da bosta dali vse iz sebe.

Uredba o ustanovitvi jugoslovanske pomožne vojske

ki od tega dela žive, nadalje drugi strokovnjaki s teh področij.

V tretji oddelek pa pridejo vsi drugi obvezniki.

Ministrstvo za vojsko ima pravico po sporazumu z banskimi upravami organizirati za posamezne oddelke »pomožne vojske« razne tečaje in vaje za tiste, ki so svojem delu niso zadosti poučeni. Tečaji bodo v kraju samem, tako da delo ne bo zaostajalo.

Ob mobilizaciji se »pomožna vojska« sme uporabljati za dela, ki so neposredno pomembna za obrambo države. Lahko se vporokličejo tudi že v stanju pripravljenosti.

Uredba izrečeno poudarja, da so obvezniki »pomožne vojske« tudi razni tujci, ki stalno prebivajo v državi, dalje vsi izobraženci, aktivni in upokojeni državni in samoupravni uradniki ter dijaki vseh šol.

Strašni angleški letalski napadi na nemška mesta

London, 19. maja. o. Reuter poroča podrobnosti o angleških letalskih operacijah v noči od petka na soboto, ko so angleška letala bombardirala nemška mesta na črti od Hamburga do Sedana. Letala so z bombami povzročila ogromno škodo na nemških petrolejskih skladisih, posebno v Bremenu in Hamburgu. Ravno tako so tudi bombardirala sovražna letališča, čete, kolone, ceste in železniška križišča. Več ko 300 bomb so letala zmetala na petrolejsko skladis v Bremenu in povzročila na skladisih ogromno eksplozijo in nato velik požar, tako da so se dvigali plameni 700 metrov visoko in je bilo mesto v kratkem času v dimu. Hamburska petrolejska skladis pa so bombardirali zaporedoma od 8 v petek zvečer

do zore v soboto. Tudi tu so povzročili velike eksplozije in ogenj, tako da ga je bilo videti že iz Kuxhavena, ki leži ob ustju reke Labe. Tudi druga petrolejska skladis pa bila z uspehom napadena. Ogenj so povsod povzročili z zažigalnimi bombami. Da so imeli napadi uspeh, prita ogenj, ki so ga še zadnja letala videla, ko so se zjutraj vracača na svojo odbodno postajo. Veliko število letal pa je napadlo sovražnikova letališča, železniška proge, mostove, ki vodijo čez reko Meuse v zasedenih krajih Belgije in Francije. Angleški bombniki niso pretrpeli nobene škode in tudi noben član posadke teh letal ni izgubil življenja. Vsa letala so se srečno vrnila na svoja oporišča.

Boj proti jetiki je danes boj za narodni obstanek in svobodo

Ljubljana, 19. maja.

Noben jetični bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje! S tem geslom je hotela Protituberkuozna zveza podčrtati nujno potrebo po ustvariti primernih oddelkov za jetične bolnike v naših bolnicah. Brez pomembno bi bilo podčrtavati delo in pomen zvez. Spomnimo se samo na številne bolnike, ki bi brez te človeko-ljubne organizacije bili zapisani počasneni in gotovemu umiranju, ker nimajo sredstev, da bi se zdravili; spomnimo se vseh tistih, ki jih požrtvovala skrb rešila in prav posebno pa se spomnimo tistih, ki jih tare ta zavratna bolezen in katerim je posvečen ta teden ne samo, da bi se jih spominjali in z njimi čuvstvovali, ampak da bi zanje tudi nekaj dejansko storili. Naj ne bo nobenega med nami, ki bi ne prispeval nekaj. Če je kdo pomoči potreben jo je potreben bolnik, zlasti tak, ki ga poleg bolezni tare še revščina. Odprimo srca, odprimo roke ter darujmo, saj ta dar ne bo prinesel samo hvaličnosti, ampak zdravja tistim, ki so ga potrebiti, nam pa veliko notranje zadovoljstvo, da smo zopet nekaj dobrega storili za sočevščino.

Danes dopoldne smo imeli priliko na občnem zboru Protituberkuozne zvezze v mestni posvetovalnici slišati, kakšno skrb posveča Zveza jetičnim bolnikom in kakšno veliko in važno delo opravlja. Predsednik zvezze g. dr. Bohinjec Jože je pozdravil načelnika socijalnega oddelka banske uprave g. dr. Kosija, ki je zastopal bana, načelnika g. dr. Avramoviča, zastopnika Ljubljanskega župana dr. Vladimira Ravnharja ter delegate, ki so prispevali iz vseh krajev Slovenije. Nj. Vel. kraljici Mariji, pod katere visokim pokroviteljstvom je protituberkuozno gibanje, je bila poslana zahvalna brzjavka, gradbenemu ministru dr. Kreku in ministru za socijalno politiko dr. Budislavljeviču pa sta bili poslani pismi za njuno skrb, ki sta jo posvečala in jo še bosta Zvezi Zahvalil se je tudi banu, ki je vedno kazal velik smisel, naklonjenost in razumevanje za delo Zvez.

Na to je predsednik podal obširno poročilo o delu lige. Najprej se je spomnil umrli priateljev in sodelavcev Zvez, ki so za Zvezo občutna izguba.

Letos obhaja Zveza desetletnico in s posmos lahko zre na svoje delo. Hrbtenica Zvezze so dispanzerji in prvi je bil ustanovljen za mesto Ljubljano s pomočjo podpore Mestne občine. Ta dispanzer je zacet delovati oktobra leta 1931. Temu so kmalu sledili dispanzerji drugod, katerih ustanovitev je bila možna predvsem zaradi uvidnosti v sodelovanju bratovskih skladnic. Tako imamo sedaj pri nas 21 dispanzerjev, med katerimi sta dva državna. Vsi so oprenjeni z modernimi röntgenskimi aparatimi. Deset jih je dobavila Zveza, ostale pa krajne Zvezze. Zveza je tudi poskrbela za pouk med ljudstvom in izdala dr. Neubauerjevo brošuro v 10.000 izvodih »Jetika zdravim v pouk, bolnim v pogum«. S protituberkuoznimi tednimi je Zveza poskrbela za potrebno propagano. Zveza ima danes na razpolago tri serije poučnih diapositivov in izdelanih je bilo nebraj diagramov in slik. Zveza je založila veliko letačkov ter posebne razglednice, po katerih so ljudje radi posegali. Največji znesek letne podpore od občin daje mesta občina, poleg tega pa je tudi pomoč OÜZD zelo velika. Banovina je dolila v svojem preračunu 150.000 din. Poleg tega prispevajo OÜHF, TBPD, ZTOI in nekaj večjih tvrdk. Sredstva pa so nezadostna, da bi Zveza z njimi kriha vsako leto večje potrebe in ni mogoče, da bi se bolnikom nudila tista pomoč, ki so jo potrebni. Zveza je dala zdravilišču Golnik na razpolago 12.000 din za zdravljenje revnih bolnikov. S svojimi dispanzerji in krajjevnimi zvezami more Zveza zbirati potrebitne statistične podatke in proučevati socijalno diagnozo jetike in kazati pri svoji propagandi na usodepolne posledice, ki jih ima pomanjkanje primernega števila bolniških postelj. Zveza z zaupanjem gleda na svoje krajne zvezze in je prepričana, da bodo razumec pomen letošnjega gesla in da bodo storile vse, da bo geslo prodrl. Prav bi bilo, če bi prispevale na pomoč vse slovenske občine in naj bi vsaka prispevala v svojem preračunu vsaj 1000 dinarjev. Lansko leto so bili odprtvi novi dispanzerji in nova krajevna zveza na Biziškem. Skromna sredstva ne dopuščajo Zvezi, da bi podprla dovolj druge krajevne zvezze. Zvezino glasilo »Delo proti tuberkulozi« dobro služi svojemu namenu.

Lansko leto je bilo storitev protituberkuoznih dispanzerjev 64.897, pri tem pa nista všesta mariborski in celjski dispanzer. Klinič-

Lepe manifestacije ob začetku tedna za boj proti jetiki

nih preiskav je bilo 25.000, ravno toliko rentgenskih preiskav. Lansko leto je bil organiziran tudi sistematični pregled vseh vajencev in je bilo tako preiskanih okoli 10.000 vajencev. Sledilo je poročilo tajnika g. Šef-primarija dr. Franca Debeveca iz katerega med drugim posnemamo, da ima Zveza 47 krajevnih protjetičnih zvez in šest protjetičnih odsekov pri odborih društva RK. Skupno je bilo včlanjenih 7387 članov.

Z namenom, da se položi letos prve temelje za ustanovitev sklada, ki naj bi služil za zdravljenje vseh jetičnih Slovencev, zlasti siromašnih, je Zveza razpala v tem smislu tuji okrožnice na vse gg. župane v Sloveniji, naj bi občinske uprave iz svojih proračunskih postavk prispevale povprečno din 1000 za tak sklad.

Kakor v letu 1938-39 je sklenila uprava Zvezze na svoji tretji seji dne 3. novembra 1939 dovoliti za območje vsakega protjetičnega dispanzerja dve nagradi za higijenična stanovanja v znesku 200 din in 100 din. Stanovanja so pregledale zaščitne sestre posameznih dispanzerjev, na kar je Zveza na podlagi poročil dispanzerjev nagrade po 500 din v svrhu razdelitev istim nakazala. Skupaj se je torej razdelilo 6000 din.

Upravni odbor Zvezze je na svoji seji dne 3. novembra 1939 odobril kredit v znesku 5000 dinarjev za prehrano šolske mladine. Na podlagi odnosnih poročil kraljevske banske uprave, higijenskega zavoda in dispanzerjev glede delovanja že obstoječih šolskih kuhinj in potrebe ustanovitev novih, ter na podlagi navedb podpore najbolj potrebnih šolskih kuhinj, je Zveza nakazala devetim našim krajevnim organizacijam in neposredno ravateljstvu I. državne ženske realne gimnazije v Ljubljani podporo v skupnem znesku 5000 din.

V svrhu propagande je Zveza v preteklem poslovnem letu založila 16.000 božičnih in 10.000 velikonočnih razglednic, katere je naslikal akademski slikar g. Maksim Gaspari.

Vidi se, da naše ljudstvo kaj rado sega po takih umetniških razglednicah in lahko bi šlo božičnih razglednic v promet še večje število.

Upravni odbor naše Zvezze je sklenil razpisati tri nagrade v višini po din 1500, 1000 in 800 za novo ali ljudsko igro, ki naj predočuje borbo proti jetiki.

V kratkem bo Zveza javno razpisala ta nateljaj in stavila rok za predložitev del do letošnjih božičnih praznikov.

Blagajniško poročilo je podal g. Čelešnik, Šef-primarij g. dr. Neubauer pa je prebral rezolucijo dispanzerskih zdravnikov, da je zradi pomanjkanja sredstev uspešna borba proti jetiki nemogoča in da je treba poskrbeti zlasti za siromašne bolnike. Ljudsko zavarovanje proti jetiki bi prineslo tisto pomoč, da bi se dalo uspešno delati in zdraviti. Končno naj se osebuju prizna stalnost in naj se uredi njih gmotna plat.

Po občnem zboru je bila otvoritev protituberkuoznega tedna in je predsednik pozdravil g. bana dr. Marka Natlačena, ljubljanskega župana dr. Juru Adlešiča, ter zastopnika divizijske oblasti sanitetnega podpolkovnika dr. Apostola Hadži Gligorija. Po nagovoru predsednika je spregovoril ban.

Spoštovana gospoda!

V časih, ki jih danes preživljamo, moramo podrediti vsa svoja prizadevanja enemu velikemu cilju: ohraniti v sedanji svetovni vihri svoj narod neokrnjen. Zaradi tega morajo stremeti vsa naša dejanja, saj naša hotenja in vse naše misli za tem, da bo naš narod telesno in moralno zdrav in krepat. Bolj kakor kdajkoli moramo ljubiti svojo domovino v današnjih dneh: ljubiti moramo s toliko ljubezijo, da smo pripravljena za njeni čast in za njeni svoboščini tudi k največjim žrtvam, tudi k žrtvam svojega življenja in svojih otrok.

Da bi ta zavest in ta duh prevzel ves naš narod, temu cilju naj služi letos tudi protituberkuozni teden. Ti dnevi ne smejo biti samo suhoperarni nabiralni dnevi za potrebe slovenskega protjetičnega skrbstva; ne smejo biti samo dnevi, v katerih se mimogrede spominjamo trpljenja ubogih bolnikov. Letošnji protituberkuozni dnevi morajo biti en sam praznjen dan, v katerem hočemo sebiti v svojem narodnem sedom pokazati, da smo notranje zdrav in samozavesten narod, ki visoko ceni svoje telesno zdravje, ki je najboljše poročilo za naše moralne in gmotne odporne sile in ki je najmočnejše sredstvo za obrambo naše narodne svobode.

Našem zboru je bila storitev protituberkuoznih dispanzerjev 64.897, pri tem pa nista všesta mariborski in celjski dispanzer. Klinič-

bode. V protituberkuoznem tednu mora biti ves narod poln samozavestnega razpoloženja in pravljjen za največje žrtve. V teh dneh hočemo v dejanskem pokazati svojo ljubezen do narodne skupnosti, izraziti v žrtvah svojo pripravljenost za pomoč potrebnim in tako simbolično izražati svojo voljo, da hočemo vedno in povsod krepiti narodno zavest ter naše skupne telesne in duhovne sile. Dnevi protituberkuoznega tedna morajo biti dnevi dejavnosti za naše ljudsko-zdravstvene potrebe, s tem pa tudi dnevi dejavnosti za naše slovenske socialne potrebe, ki so tesno povezane s telesnim zdravjem posameznega človeka.

Prepričan sem, da bo naše ljudstvo razumele nujnost in pomen protituberkuozne akcije ter radovlje in v vso požrtvovalnostjo pomognog k uresničitvi plemenitega gesla letošnjega protituberkuoznega tedna: »noben jetični brez bolniške postelje!«

Obracam se zlasti na občine, na imovitejše sloje, na naše denarne zavode, na našo indu-

strijo in na vse ostale pridobitnike s prošnjo, da podpro stremljenje Protituberkuozne zvezze s čim izdatnejšimi prispevki.

Pričakujem, da moj glas ne bo ostal glas vpijajočega v puščavi in da bo letošnja denarna zbirka visoko nadkriila vse dosedanje.

Čestitam Protituberkuozni zvezzi k desetletnici njenega obstoja in nad vse pričakovanje uspešno delo, izražam priznanje v zahvalo njemu vodstvu ter razglasjam začetek protituberkuoznega tedna.

Za banom je spregovoril ljubljanski župan g. dr. Jure Adlešič, ki je poudarjal pomen Zvezde in dal priznanje njenemu ogromnemu in važnemu delu ter dejal, da so se občine vedno zavedale njenega pomena, da so pomanjkljiva stanovanja leglo te zavratne bolezni in da se je občina vedno trudila, da odpomore temu, kar se ji je v precejšnjem meri posrečilo.

Oktet Akademškega pevskega zborja je lepo slovesnost z nekaj pesmimi zelo poživil in je v začetku odpel Adamičev »Zdravico«, za zaključek pa je zapel »Danicic« in »Od Urala«.

S tem je bil program izčrpán. Nas vseh dolžnost pa je, da delo Zvezze podpremo takoj, da vsak nekaj daruje, kolikor pač more. Če se bo vsak zavedal, kakšnega pomena je še tak majhen dar, bo Zveza v bodoči marsikaj naredila in marsikom pomagala. Vsak naj se zaveda, da bo pomagal ne samo svojemu bližnjemu, ampak vsemu slovenskemu narodu!

Ljubljanski dogodki čez nedeljo

Današnja nedelja je potekla mirno. Zjutraj je nekoliko kazalo, da ne bomo ostali brez dežja, vendar pa smo se srečno pretokli brez njega prav do večera. Ljudje so se podajali iz mesta danes mnogo manj kakor prejšnje nedelje. Zdi se, kakor bi jim bili zadnji dogodki na svetu precej zamršili čela in jim vili v dušo dokaj moreč zaskrbljenosti. Nobenega pravega vesela več ne kažejo; znanci se srečujejo in se sprasujejo, kaj se je spet zgodilo novega. Mnogo razglabljajo in ugibajo, majejo z glavami ter govore, da smo lahko srečni, ker smo toliko časa srečno ostali v miru. — Dan je velika večina Ljubljancov prebila v mestu, nekoliko po gostilnah, po kavarnah, zunaj na ulicah, po gledališčih in domu, pri radiju. Nekaj se jih je spravilo na krajše spreponde, na Grad, pod Tivoli, na Rožnik in na Golovec, podjetnejši so šli malo višje, na Šmarje, na Grmado, na Kuščevci in drugam, kamor ponavadi zahajajo vsako nedeljo. Prav korajni so šli še celo višje, na Veliko planino, na Golico, v Vrata, v Planico. Nekaterih Ljubljancov sploh nobena reč ob nedeljah in praznikih ne more obdržati v mestu. Pusto se jim zdi in dolgočasno, če bi moral še nedelje prebiti med mestnimi zidovi in gledati sitne obraze kakor jih dan z dnem gledajo ob delavnikih. Zvečer so se vršali v mesto prav zadovoljni, gotovo bolj kakor tisti, ki so se trapili v brezplodnih pogovorih in nespametnih ugibanjih.

Proslava sv. Andreja Bobole

poljskega mučenca, čigar relikvije smo tako slovensko sprejeli v Ljubljani 9. junija 1938, ko je bilo prepečljano iz Rima na Poljsko, — bo v cerkvi sv. Jožeta na njegov god v tork, 21. t. m. Zjutraj ob 6 bo sv. maša z blagoslovom,

zvečer ob pol 8 litanije z blagoslovom. Ta dan se bodo dajale poljubovati njegove relikvije in verniki lahko prejmejo v cerkvi sv. Jožefa polni odpustek.

Nekaj vesti iz bolnišnice

Kakor vsak dan tako so tudi danes v ljubljanski bolnišnici sprejeli v zdravniško oskrbo nekaj ponesrečencev.

Tesar Ivan, mehanik pri državnih zelenicah, stanujec na Vrhniku, je padel z motorjem in se potokel.

Urbanus Ivan, avtoprevoznik iz Ljubljane, je padel po nesrečnem naključju pod avtomobil ter si zlomil obe noge.

Perdan Viljem, delavec pri mestnem cestnem nadzorstvu se je bil nekaj sporekel z cestom in ga je ta pri obrambi udaril nekoliko preveč krepko po glavi.

Mariborski drobiž

Maribor, 19. maja.

m Zanimiva zgodba o 75 jurjih. Pri Gornji Radgoni so prijeli orožniki enega zasebnega uradnika ter nekega trgovskega potnika, ki sta oba doma iz Maribora. Pri oba so našli 75.000 dinarjev gotovine. Nič nista mogla povedati opravičljivega vzroka. Pozakaj sta prisla v obmejno ozemlje s tolikim denarjem. Ker pa se dandasen vrši v vseh obmejnih področjih zelo stroga kontrola, sta bila oba avertirana ter pripeljana v Maribor, kjer se preiskava nadaljuje. Sumijo, da je po sredi kakšna nedovoljena valutna kupčija.

Zborovanje slovenskih vinogradnikov v Prekmurju

Vinarska razstava in sejem v Dol. Lendavi

Dol. Lendava, 19. maja.

Slovenski vinogradniki, včlanjeni v Vinarskem društvu za Slovenijo, so včeraj iz vseh krajev priheli v prijazno in domačo mesto Dolno Lendavo ob vnožju prelepih lendavskih goric. Vinogradniki, člani Vinarskega društva, so sreči imeli svoj redni letni občinski zbor, ki ga je začel predsednik Vinarskega društva g. Šerbinek. Pozdravil je vse zastopnike in delegate, posebno pa načelnika kmetijskega oddelka banske uprave inž. Antonia Podgornika. Nato je vinogradniki pozdravil predsednika Vinarske podružnice v Lendavi g. Toš in župan lendavske občine. Predsednik Vinarskega društva je poddaril v svojem poročilu, da je Vinarsko društvo preteklo leto imelo dosti dela posebno v vinčarskim redom. Podrobnejše poročilo je podal tajnik društva g. Novak, kmetijski referent iz Maribora. Iz njegovega poročila je razvidno, da je društvo sodelovalo pri izdaji vinčarskega reda in si je prizadalo, da so se nekateri trdote vinčarskega reda omilile, kar ni škodovalo niti viničarjem niti vinogradnikom. Osnutek uredbe o omejitvi zasadjanja vinogradov, ki ga je poslalo kmetijski ministerstvo, je društvo pregledal in nekatera določila, ki niso sprejemljiva za slovensko vinogradništvo, odklonilo in jih s primernimi priombami vrnilo ministerstvu. Prav tako je društvo pregledal osumit zakona o sadjarstvu in vinogradništvu ter stavljal predlog, naj bo samo okviren za to, da se trošarina na vino sploh ukinje, oziroma, da se vsaj doseganje sistem

Od tu in tam

Cena živine, ki se izvaža v Italijo in Nemčijo, se spet povišala. Nedavno je trgovinsko ministrstvo omejilo cene, posledica pa je bila, da se je zmanjšala ponudba. Tako je moralno ministrstvo spet povišati cene, da bodo prodajalci dobili približno enake cene za živilino, katero prodajajo na domačem trgu in za živilino, katero prodajajo tujim kupcem. Prav tako so med seboj izmenčene tudi cene živine, ki smo jo izvažali Italijo s cennimi živinami, ki je šla v Nemčijo.

Za 20% se bodo povišale tarife na naših železnicah. Tako je bilo sklenjeno na zasedanju železničnega odbora v prometnem ministru te dni. Železnica ima višje stroške pri nakupovanju raznega materiala in zato je prisiljena povišati vse potniške in blagovne tarife. Tako računajo, da bo železnica dobila novih 416 milijonov dinarjev za pokritje izrednih izdatkov. Zastopniki gospodarskih krogov so na seji predlagali le nekatere nebitvene spremembe, vendar pa so na splošno pritrudili nujnosti, da se tarife povišajo.

V okolici Smedereva so orožniki prijeli družbo 17 tativ, ki je kradla vse vprek. Posebno so se tativi špecializirali na krajo svinj, kokoši, jajc in drobnice, katero so potem spremno pošiljali v Belgrad in tam prodajali. Pri tativih so našli tudi velikansko zalogu nakradenih plugov, motik, lopat in drugega poljedelskega orodja. Vse so zaprli, nakradeno blago pa so začeli vračati pravim lastnikom.

Notranji minister je izmenjal vso občinsko upravo v Belogradu in postavil nove odbornike. Pač pa je ostal za župana še vedno Vojin Djuričić z obema podzupanoma. V občinski odbor so prišli večinoma novi ljudje, le nekaj članov je ostalo od prejšnjega odbora. Prejšnji občinski odbor je opravljal svoje posle še dobrega pol leta.

20 milijonov dinarjev posojila je najela bankska uprava dunavske banovine pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev. Bankska uprava bo ves znesek porabila za gradnjo novih solskih poslopij v banovini. V prvi vrsti misli zgradiči dve novi gimnaziji poslopji v Novem Sadu in v Kragujevcu. Del posojila pa bo banovina dala na razpolago selskim občinam kot podporo za gradnjo ljudskih šol. Prav tako pa misli banovina najeti pri istem zavodu še nadaljnjih 12 milijonov dinarjev za gradnjo nove bolnišnice.

Tudi hrvaška banovina je sklenila strogo nastopiti proti brezvestnim špekulantom in navjemcem cen živiljenjskim potrebsčinam. Banska oblast je namreč sklenila poleg poostrenih predpisov dovoliti tudi posebno nagrado tistim zasebnikom, ki prijavijo oblastem navjalice cen. Ce bo znašala denarna kazenska, na katero bo obojen navjalec, do 500 dinarjev, bo dobil prijavitelj 20%, 15% pa, če bo kazenska znašala do 1000 din. 10% pa, če bo kazenska znašala do 5000 din. Tako misijo oblasti, da bodo tudi ljudje sami smatrali za potreben, da pomagajo oblastem zatrifati brezvestno špekulacijo.

Rudarska proizvodnja v naši državi se je zadnje mesec močno dvignila. Posebno velik napredok je naredila proizvodnja premoga, dalje pa bakra, svinca, cinka, kroma, antimona in drugih rudnin. Pač pa je padla proizvodnja boksita, za malenkost pa tudi proizvodnja železne rude. Poselno železne rude je pri nas premalo, kajti industrija mora večino svojih potreb pokroviti z uvozom iz tujine. Proizvodnja boksita pa je padla, radi motenj na svetovnem trgu, kajti naša država je imela najboljšega kupca v Holandiji in Belgiji, ki pa sta zaradi vojnih dogodkov v prejšnjih mesecih skoraj prenehali kupovati pri nas to rudo.

V Novem Sadu je bila te dni konferenca zastopnikov številnih kmetijskih zadrug v Srbiji in Vojvodini. Delegati so govorili o načrtu, kako bi začeli takoj urejati vse potrebo za zgraditev zadržne tovarne za proizvodnjo modre galice. Akočijo za gradnjo nove tovarne je sprožila že Glavna zadružna zveza, da bi na ta način onemogočila privilegirani tovarni »Zorka« neoviranog gospodarjenja nad cenami galice. Za sedaj sta novosadska in niška kmetijska nabavljala zadruga sklenili, da bosta začeli z vsemi deli, ki so potrebna za postavitev nove tovarne.

Spor okrog dveh kmetijskih zbornic v vrbski banovini se bo nazadnje le uredil s tem, da bo stara kmetijska zbornica stopila spet na delo. Predsednik kmetijske zbornice, katero je bil kmetijski minister razpustil, je sklical sedaj za jutri zasedanje zbornice in obenem zaprosil oblasti, naj preprečijo, da bi se izvedli sklepi, katere je sprejela novoizvoljena kmetijska zbornica. Na podlagi odloka Državnega sveta je bila razveljavljena razpustitev, obenem pa je 25. aprila kmetijsko ministrstvo izdalo ukaz, da se mora komisar kmetijskih zbornic Avramović, ki je bil pozneje izvoljen tudi za predsednika nove zbornice, odstaviti. Toda odlok so nekje zadrževali do sedaj in ga je predsednik prejšnje zbornice še sedaj dobil v roke.

V soboto so odprli v Novem Sadu veliko razstavo kmetijstva in živinorejsko razstavo. Razstavo je odprl kmetijski minister dr. Cubrivičev od udeležbi zastopnikov vseh oblasti. Na razstavo bodo prišli tudi madžarski gospodarski delegati, da bodo vrnili obisk, katerega so jugoslovanski ministri in gospodarski naredili na budimpeštaškem velesejmu.

Z vprašanjem zaščite civilnega prebivalstva pred napadi iz zraka se bavijo zagrebški časopisi in ugotavljajo, da je bilo in Hrvatskem v tem pogledu storjenega toliko kot nič. Tako pravijo, da je v Zagrebu v celem le nekaj desetih zasebnih zavetišč proti letalskim napadom, drugod pa ni nicesar. Tako je na primer zagrebška mestna občina dala za organiziranje zaščite le 650.000 dinarjev, medtem ko je banovina dala vsega skupaj le 1 milijon dinarjev. Listi pravijo, da bo treba temu vprašanju posvetiti več pozornosti in hitro kaj ukrepeti. Dalje pravijo, da bi moralna občina po zgledu Ljubljane in Belgrada zgraditi zavetišča vsaj za 150.000 meščanov. Če so druga mesta zmogla ta bremenja, bi kaj takega zmogel tudi Zagreb, saj je finančno neprimerno močnejši kakor Ljubljana.

Vsega je bilo postavljenih 1053 list na ozemlju hrvaške banovine za včerajšnje občinske volitve v 620 občinah. Vseh volilcev je bilo vpisanih okrog 860.000. Hrvaška kmečka stranka je postavila samostojne liste v 470 občinah, od katerih ima v 322 občinah samo svoje liste brez protolist. Zanimalo je, da je bilo v 75 občinah postavljenih po več kakor ena lista HSS. V 4 občinah so bile postavljene skupne liste HSS in muslimanov. JRZ je postavila 76 list, SDS 76 in Kmečko-demokratska koalicija 93 list.

Zaključek III. Umetnostnega tedna v Mariboru

Maribor, 19. maja.

V nenasadnih okolišinah in v morečem ozračju je Maribor praznoval letos svoj III. Umetnostni teden. Dasi niti čas, niti ostale okolišine niso bile primeren okvir za takšno prireditve, je vendar letos tako uspela, kakor še nobena do sedaj. Prav letošnji umetnostni teden je pokazal, da to ni samo umetnostna prireditve, katero kaže severni del Slovenije svojo živiljensko sposobnost in kulturno tvornost, da je pomen umetnostnega tedna se mnogo globlji. Letosnji III. umetnostni teden je bil sijajna nacionalno-kulturna manifestacija, ki je s prihodom in krasnim sprejemom predstavnikov hrvatske književnosti silno kreplje podčrtala tudi prirščno bratsko razmerje med hrvatskim in slovenskim narodom ter je v tem pogledu močno odmevala po vsej državi. Bil je to opomin vsem tistim zunanjim in notranjim nasprotnikom naše države, ki so računali z razdvojenostjo Hrvatov v Slovencem ter Hrvatov v Srbov.

Danes smo ta uspeli III. umetnostni teden zaključili. Zadnja javna prireditve je bila sinči. V Narodnem gledališču je doživel svoj krest največje Golouhovo odrsko delo, njegova svojevrstna »Krisalida«. Gledališče je bilo polno, razpoloženje občinstva izbrano in v tej ugodni atmosferi je dosegel tudi Golouh s svojo »Krisalido« velik uspeh, ki ga je zasluzeno delil z režiserjem in igralci. Ideja »Krisalide« je lepo delo, manjka ji dramatičnost, kar pa je izravnala izvrstna Kovičeva režija ter neprekosliva igra vseh sodelujočih. Avtor je prejel zasluzeno priznanje, prav tako so ga bili deležni tudi igralci.

Današnji zaključek Umetnostnega tedna se je izvršil v lovske sobe hotela Orel v slavnostnim občinskem zborom Umetniškega kluba. Zbor je vodil predsednik dr. Makso Šnuderl, poleg njega sta podala glavna poročila še tajnik prof. dr. Ivan Dornik. Predsednik dr. Makso Šnuderl je ob navzočnosti mnogoštvenega zbranega članstva odpril občinski zbor ter pozdravil vse navzoče. Predno je prešel na dnevni red, je razglasil sklepe posameznih žirij, ki so delovala popolnoma samostojno. Žirije so v letosnjem Umetnostnem tednu dodelile nagrade na slednjem umetnikom:

1. Upodabljanja umetnosti.

Iz nagrade mestne občine Maribor 3000 din v predsednika Trgovskega združenja Milosa Oseta 500 din kot osnove se odkupijo slike Karla Jiraka »Kopače«, Ivana Kosa »Cvetlice« in Zorana Mušiča »Aleksandrov cest«.

Priznalne nagrade po 750 din se podelile Maksu Kavčiču za sliko »Viničarija« in Klavdiu Zorniku za sliko »Sv. Miklavž na Dravskem polju«, in sicer iz nagrad Posojilnice Maribor 500 din, Fr. Mat-

Iz Gorice, s Krasa in iz Istre

Kakšno je bilo javno mnenje v Trstu med svetovno vojno

Pred poldrugim letom je izdal Giuliano Gaeta v Trstu knjizico »Javno mnenje in časnikarstvo v Trstu v letih 1914—1918«, v kateri se je omejil samo na italijansko javno mnenje ali še bolj konkretno samo na mnenje zelo ozkega kroga Italijanov v Trstu. Gaetaova knjiga bi verjetno kakor toliko drugih prav tako enostranskih spisov prešla v pozabljitev, če se ne bi spravil način v rimski reviji »Il giornalismo« Leo Pilosio, ki očitno ne stoji na takoj prejedicanem stališču kakor Gaeta in ki mu je resnica ljubša kakor fantazija. Pilosio je podvrgel Gaetaova knjige strožji kritiki, v kateri ji očita pomanjkljivost, češ da je docela prezira vpliv vsega ostalega življa avstro-ograke monarhije na tržaško javno mnenje. Izključeno je, pravi Pilosio, da bi vse kompleks političnih gibanj v avstro-ogrski monarhiji, ki je tvoril javno mnenje v njej, ostal brez vsakega vpliva na tržaško življenje, kakor bi izhaljalo iz Gaetaove knjige. Pilosio pogreša v njej zlasti vsako enomebo slovenskega javnega mnenja v Trstu. S tem je hotel Gaeta pač zanikati obstoj takega slovenskega mnenja. Toda Pilosio pravilno ugotavlja: »To bi bilo zelo čudno, kajti italijanski ireditenci se je moral lotiti ravno problema obrambe Trsta pred slovensko emigracijsko poplavlo. Prav tako pa je po Pilosiu moral tudi nemški element, ki sicer ni bil tako bojevit kot slovanski, že zaradi svoje istovetnosti z vladnim naziranjem in po svoji kulturni in gospodarski moči imeti odnev v tržaškem javnem mnenju. Vee to pa je Gaeta kratko malo prezrl.

Ta odkriti easter Pilosia seveda ni bil po godu tržaškim Italijanom. Zato se je proti njemu oglasil v tržaški reviji »La Porta Orientale« Edio Predonanzi, e katerim soglaša s posebno pripombo tudi samo uredništvo te revije. Ta Predonanzi pravi, da se Pilosio moti v svojih izvajanjih, kajti po njegovem mnenju ni mogoče v Trstu, ki je pokazal veliko assimilacijsko moč, da je napravil z Oberdanku italijanskemu mučeniku in Slataperja (Zlatoperja) italijanskemu junaku, govoriti tudi o kakem slovenskem ali nemškem javnem mnenju. Trst je, po Predonanzijevem mnenju seveda, smatral slovensko manjšino samo za gostujočo kolonijo, ki jo mora čimprej absorbiti ali, kolikor se ne bi dala absorbiti, ob dnevu osvoboditve pregnati. Zato je Gaeta pravilno zamolčal slovensko javno mnenje v Trstu tudi v vojnih letih, ko so se Slovani bratili z italijanskimi

jerja 250 din, tv. Doctor in dr. 500 din in iz podporo Banovine 250 din.

2. Reproduktivna glasba.

Nagrada tv. J. Hutter in drug 2000 din, iz podporo dravске banovine 1000 din in Zdravilišče Ročaška Slatina 500 din.

Vse tri nagrade se združijo in se podeli kot enako vredno nagrade po eni tretjini gg. dr. Klancinu Romanu, Otonu Bajetu in prof. Tarasu Poljancu.

3. Skladbe.

Nagrada tv. Pinter & Lenard, Maribor 500 din. I. in II. nagrada se ne podelita, III. nagrada 500 din se prizna g. prof. Karlu Pahorju v Mariboru, za simfonično pesem na Cankarjevo črtico »Tu je življenje«.

4. Odrska umetnost.

Nagrada Mariborskega tedna 1500 din, nagrada tv. M. Rosner 1000 din in Nabavljalne zadruge za drž. nameščence 1000 din.

I. nagrada 1500 din se prizna Vladimirju Skrbnišku, režiserju, II. in III. nagrada se združita in se podelita kot enakovredni nagradi po polovici a 1000 din Milevi Zakrajski, igralki, in Justu Košutu, igralcu, Maribor.

5. Književna nagrada.

Ta nagrada se ne podeli, ker nobeno predloženih del ni povsem ustrezalo zahtevam žirije.

Po razglasitvi nagrad je predsednik podal izčrpno poročilo o delu kluba v preteklem poslovnem letu. Zahvalil se je vsem podpornikom kluba in darovalcem za umetniške nagrade, zlasti g. benu dr. Marku Natlačenom in g. županu dr. Alojiju Juvannu, pri katerih je klub vedno našel največje razumevanje in podporo. Kakor se je pokazalo doslej, ima Umetniški klub v Mariboru upravljeno do svojega obstoja; saj združuje vse ustvarjajoče umetnike na slovenskem Stajerskem brez razločka svetovnega naziranja. S svojim dodeljanjem delom je pokazal klub toliko razgibanosti, pobjud ter plemenitih prizadevanj, da zasluži vso naklonjenost občinstva.

Pri slučajnostih so bile sprožene nove misli za bodoče delovanje kluba. Občni zbor je obiskal tudi upravnika Narodne galerije v Ljubljani Ivan Zorman, ki ga je predsednik prisrečno pozdravil.

Pri volitvah je bil za bodoče poslovno leto izvoljen naslednji odbor: predsednik dr. Makso Šnuderl, podpredsednik dr. Ivan Dornik, prvi tajnik Jaroslav Dolar, drugi tajnik Marian Mušič, prvi blagajnik Ivan Kos, drugi blagajnik Karol Jirak, odborniki: dr. Radovan Brencič, Radivoj Rehar, poročevalci za »Obzorja« dr. Vladimir Kralj, Oton Bajde, Vladimir Skrbnišek, Jože Kovič, Rudolf Golouh in dr. Roman Klasinc.

Irediti v skupnem boju za zrušitev Avstrije. V tem skupnem boju vidi Predonanzi tudi skupnost mnenja: slovensko javno mnenje se je identificiralo z italijanskim ireditizmom!

Zato bi bilo, pravi Predonanzi, prav tako neumestno govoriti o javnem mnenju slovenske manjšine v Trstu kakor govoriti o javnem mnenju banskih vojaške posadike v Kopru pred svetovno vojno.

Predonanzi zanika tudi kakršen koli vpliv raznih političnih gibanj v Avstriji, kakor na primer socialističnega na javno mnenje v Trstu. Za njega se obstoječi v Trstu pač samo italijanski ireditenci, ki so drugi za njega sploh ni eksistiralo.

Interesantan je argument, s katerim se priključuje uredništvo Predonanzijevemu izvajaju. Sklicuje se nameč na Paola Orana, ki je napisal v knjigi uvod in ki ni tam omenil pomanjkljivosti, katere je sedaj iztaknil Pilosio. Ker Oranega tega ni storil, zato je pomanjkljivosti tudi ne more biti, prav velično.

Proti takšnemu argumentu je vedno težko debatirati. Vendar hočemo ugotoviti dejstvo, da je rečica pač sama ena in da ta rečica pride prej ali slej na ta ali na drugi način zopet na dan. Slovensko prebivalstvo Trsta je dejstvo in tega dejstva ne more izbrisati nobena še tako zavito sostavljena knjiga.

Trstu se močno pozna angleška blokada

Prav početek vojne na mejah Francije, Belgije in Nizozemske je v mnogočem vplival tudi na Italijo. Zdi se, da se Sredozemlja zopet polašča razburjenje po kratkem intervalu nekaj dni. Paralelno z nemško intervencijo na meji Francije je Italija sprožila vprašanje angleške blokade, ki je po italijanskih računih naneslo italijanski trgovski mornarici veliko škodo, katero cenijo na eno milijard lin. Ob tej priliki je bilo z italijanske strani podprtano, da je zaradi blokade največ trpel Trst. Že ob začetku blokade so bile italijanske oblasti zaskrbljene glede udele Trsta, o čemer so plesale tudi inozemske agencije. Preko tržaške luže je namreč šel velik del nemškega prometa v prekomorske drž

Naši avtomobilisti in motoristi so se poskusili v brzini in spremnosti

Ljubljana, dne 19. maja.

Danes je bila v Ljubljani prvikrat prirejena ocenjevalna vožnja avtomobilov in motociklov, za katero je vladalo med občinstvom silno veliko zanimanje.

Ob 7 zjutraj je bil napovedan odhod prvega avtomobila s starta, a se je žal vse malo zakasnilo. Za njim pa so sledili v presledku po eno minuto ostala vozila na krožno ocenjevalno vožnjo, ki je šla iz Ljubljane v Kamnik, Kranj, Tržič in spet skozi Kranj v Ljubljano. Udeležba tekmovalcev je bila odlična in vse tekmovanje je poteklo v najlepšem redu. Vozniki na avtomobilih so tekmovali v štirih kategorijah po kakovosti strojev. Motociklisti pa so bili razdeljeni samo v tri kategorije. Z zamudo dobre četrte ure so tekmovalci zapuščali start. Ta zamuda je bila pri današnjem tekmovanju edin nedostatek. Točnost naj bo v bodoče bolj upoštevana.

Proga je bila krasna, saj so bile ceste doborda sprane od ponočnega deževja in ni bilo na cestah zognrega prahu. Kot rečeno je bila na proggi vse v najlepšem redu, kar je priediteljem v posebno čast.

Na povratku iz Tržiča proti Ljubljani je bila na ravni in krasni cesti na Sorškem polju, tudi hitrostno ocenjevalna vožnja. Te pa se niso udeležili vsi tekmovalci in tudi ni štelo za brzinsko tekmovanje v splošno oceno. — Vsa proga je bila, tako za motoriste kakor za avtomobiliste, razdeljena na štiri etape, ki je vsaka za sebe zahtevala določen čas, ki po pravilih ocene ni smel biti prekoračen za več kot 30 sekund. Na štirih krajinah proge so bile tudi kontrole, ki so vodile evidenco o prihodu in odhodu tekmovalcev na kontrolne postaje.

Med odhodom in prihodom tekmovalcev iz Ljubljane pa so prieditelji uredili Kongresni trg za kasnejše tekmovanje posameznih vozil. Ko so se tekmovalci vrnili z ocenjevalno krožno vožnjo, so se takoj začele praktične vožnje, najprej motociklistov, kasneje pa vseh tekmojučih avtomobilistov. Rezultate enih in drugih navajamo spodaj. Kakor na krožni vožnji, tako je tekmovanje na Kongresnem trgu zahtevalo še večjih zmožnosti vozačev takov v obvladovanju vozil, kot prisotnosti duha.

Proga za motocikliste na trgu je bila tale:

Start je bil na dolnjem koncu Kongresnega trga. Proga je vodila po desni polovici trga v smeri proti nunske cerkvi. Na polovici poti proti cerkvi je bila na levem postavljenia rumena zastavica, okoli katere je moral vozač takoj zaviti na desno, ki je bila za zastavico položena poldesno. Proga je od tod šla proti koncu trga na zahodni strani, koder sta stali spet dve zastavici. Okoli ene je moral vsakdo narediti obvezeni krog. Nasproti obvožene zastavice je bila druga, katero je bilo treba tudi obiti. Nato je sledila četrta prepreka, ki je bila v tem, da je bilo treba voziti okoli šestih zastavic v vijugi. In na koncu proge se je moral vozač s svojim motorjem zaustaviti tako, da je bilo eno kolo pred, drugo pa za začrtano črto. Pri vsaki pogreški pri posameznih zaprekah je komisija odbila določeno število točk. Računalni pa so seveda tudi najboljji prevoženi čas.

Se težavnejša pa je bila pot za tekmovalce v avtomobilih. Ta proga je obsegala 7 preprek. Najjo opisemo. Startati je bilo obvezno z ugaslim motorjem. Na polovici desne polovice Kongresnega trga je bilo treba vozilo ustaviti, tako da se je s sprednjimi kolesi ustavilo pri rumeni zastavici, nato rezervirati in odpeljati proti desnemu vogalu trga, kjer sta bili spet dve zastavici, do katerih je bilo dovoljeno priti le s sprednjimi kolesi. Od tu je bilo treba v vožnji nazaj zapeljati v tako imenovan "garaž". Iz "garaže" je sledila peta ovira, ki je bila v dveh deskah. Z desnimi kolesi vozila je bilo treba voziti po desni deski, z levimi pa po levem desku, ki pa je bila postavljena nekoliko naprej. V šesti zapreku, so morali tudi avtomobilisti voziti v cik-cak vožnji med postavljenimi zastavicami. Na cilj pa so morali pripeljati s sredino vozila.

Pri teh postavljenih preprekah je moral vozač pokazati vse svoje zmožnosti. Pri nekaterih teh zaprek so imeli tudi izkušenejši vozači precej preglavice. Najtežja je bila "garaž" in postavljeni deski. Seveda so tudi pri avtomobilistih ocenjevali vsako pogreško. Kazni so bile zelo stroge in je bilo treba zaradi tega precej pazljivosti. Tudi tu so ocenjevali hitrost prevožene poti.

Med vozači je bilo opaziti precej tekmovalk nežneg spola, ki so prav krepko in spremno vozile okoli svojih ovir. Nekatere so bile celo nagrajene z aplavji številnega občinstva.

Tehnično so bile tekme prav skrbno pripravljene in v najlepšem redu izvedene. Na prostranem trgu je bil vzoren red, ki so ga oskrbeli ljubljanski stražniki z vso spremnostjo. Komisija na startu je delovala brezhibno, enako tudi kontrole pri posameznih zaprekah. Zanimanja za to prieditev je bilo veliko. Nekaj tisoč je bilo gledalcev, ki so prav do kraja tekmovanja z vsem zanimanjem sledili poteku in se šele razšli, ko je bilo res že vsega konec. Prieditelju, Slovenskemu avto-klubu, moramo k današnji prieditvi samo čestitati. Zeleli bi, da tudi v bodoče prireja take tekme, ki niso samo v preizkušnjo vozačev, marveč pridobiva s tem moto-sport tudi več priateljev.

Tu pa podajamo tehnične izide voženj:

Avtomobili:

Kategorija do 700 ccm: 1. Stojniček Gustav, 2 točki; 2. Vidmar Stane, 12 točk; 3. dr. Boh Alojz, 14 točk.

Vsemogočni je danes nenadoma poklical k Sebi mojega dobrega moža in ljubljenega očeta, gospoda

Ivana Gerzetiča

zvančnika državnih železnic v pokoju

Pogreb predobrega pokojnika bo v torki, dne 21. maja 1940 ob 9 dopoldne s sv. mašo na župnem pokopališču v Stražišču.

Stražišče, dne 19. maja 1940.

Zaljuboča redbina Gerzetič.

Kategorija do 1500 ccm: 1. inž. Gašparin Pavel, 11 točk; 2. dr. Horvat Ivo, 19 točk; 3. dr. Žužek Bogdan, 27 točk.

Kategorija do 2000 ccm: 1. Camernik Mirko, brez točk; 2. Rechbach Lisi, 6 točk; 3. (dva) Palme Franc ml., R. Kassig, 13 točk.

Kategorija do nad 500 ccm: 1. Maire Henry, brez točk; 2. Rozman Stanko, 7 točk; 3. Kristan Boris, 20 točk.

Motociklisti:

Kategorija do 250 ccm: 1. Šlibar Mirko, 14 točk; 2. Zaje Jože, 34 točk; 3. Simonič Stefan, 40 točk.

Kategorija do 350 ccm: Ni bilo vseh kategorij.

Kategorija do in nad 500 ccm: 1. Lapajne Jule, 15 točk; 2. Kobi Mirko, 21 točk; 3. Janko Šiška, 32 točk.

Ekipa:

1. Ekipa Adler: Reckbach, 6 točk; Nickelsbacher 43 točk; Camernik, brez točke — skupaj 49 točk.

2. Ekipa Adler: Gerk, 43 točk; Piccoli, 31 točk; Kenda, 42 točk — skupaj 116 točk.

3. Ekipa Fiat: Levitar, 58 točk; Jakopič, 46 točk; Zupan, 17 točk — skupaj 136 točk.

4. Ekipa Mercedes Benz: 63 točk.

Najhitrejši na km lancu je bil motociklist Šiška Janko BMW 128.1 km na uro: avtomobil Ostrožnik Drago BMW 121.2 km na uro.

Tekmovalo je bila 36 avtomobilov in 15 motociklistov. Točke pomenijo: kazenske točke. Najboljša dama, gospodična L. Rechbach, kategorija do 2000 ccm 6 točk.

V teniški tekmi z Italijo smo danes dobili prvo točko

Zagreb, 19. maja. b. Danes je bila odigrana tekmovanja med reprezentancama Jugoslavije in Italije za srednjevropski pokal. Zmagala je naša reprezentanca ter je rezultat te igre 2:1 za Jugoslavijo, s čimer so se naše šanse nekoliko popravile. Nastopili so Punter-Palada proti Puccelli-Del Bello. Rezultat je bil 8:6, 6:4, 6:1. Naš par ni tako lahko

zmagal nad Italijani, kakor to kažejo rezultati, ker so Italijani nudili razmeroma močen odpor. Od našega para pa je bil Pallada boljši od Punčeca. Jutri se bodo igrale posamezne igre, in sicer Punčec proti Romanoni, Pallada proti Cucceliju. Današnji tekmi je prisostvovalo okrog 600 gledalcev.

Tekme za državno prvenstvo

Jugoslavija : Hajduk 1 : 1

Belgrad, 19. maja. m. Današnja tekma za državno prvenstvo je bila zares prav prvenstvena tekma, ki se je končala z neodločenim rezultatom, kar predstavlja za Jugoslavijo majhen uspeh, ker ji ni uspelo na domačih tleh premagati Splitčanov, ki so nastopili s tremi rezervnimi igralci: brez Milutina, Sobotke in Lemešča. Juniorji, ki so igrali namesto njih, so pokazali, da se znajo boriti prav tako kot igralci prvega moštva. Jugoslavija je bila v prvem polčasu v premoči, a je nekaj nevarnih momentov pred golom gostov njen nesposobni trio zamudil. Posebno je vse lepe šanse zakrivil Lojančič, ki se je enkrat prav pošteno osramotil pred gledalci. V drugem polčasu je bila prvi petnajst minut igra enakopravna, toda vseeno se je Jugoslavija posrečilo v 15. minutu doseči vodstvo. Perlič je oddal oster strel, vratar je izvrstno odbil žogo, toda na nesreči proti Saviču, ki je iz neposredne bližine potresel mrežo. Hajduk je potem ostro pritisnil po majhni pregrupaciji v napadu, ko je Alujevič za desno krilo prevzel vodstvo napada, a njega je zamenjal na desnem krilu Capeta, je postal njegov napad nevarnejši. V 34. minutu je Capeta preigral branilca Lukija, oddal visoko na 16 m pred golom stojecemu Alujeviču, ki je brez oklevanja poslal oster strel skozi Lovričeve roke. Zatem se je razvila ostra borba za zmago, ki je končala z neodločenim rezultatom in so tako Hajdukovci zasluženo zabilo Jugoslaviji na lastnem terenu eno točko.

Gradjanski : Hašč 4 : 0

Zagreb, 19. maja. b. Gradjanski je nastopal brez Kokotoviča, Matekala in Antolkoviča, Hašč brez Golca. Gradjanski je pokazal veliko premoč, dasiravno je igral proti koncu le z desetimi igralci, ker je sodni prestrogo postopal in izključil Lešnika. V prvem polčasu so zabilo gole Lešnik, v drugem polčasu pa Zalant, Cimermančič po enega, Wölfi pa dva. Gradjanski ni pokazal dobre igre, kakor se je pričakovalo. V napadu je bil dober Cimermančič, najboljši pa je bil Glaser. Hašč je igral slab in izgleda, da se bo pomaknil na zadnje mesto na tabeli za prvenstvo. Posebno slab je bil napad Hašča. Sodil je Madžar dr. Horvat iz Budimpešte ne posebno dobro.

Split : Slavija (V.) 4 : 0

Split, 19. maja. b. Danes popoldne je bila odigrana na Hajdukovem igrišču poslednja tekma v Hrvatsko-slovenski ligi, in to med Radničkim športnim klubom Split in Varaždinsko Slavijo. Zmagal je Split s 4:0 (2:0).

BSK : Slavija (S.) 1 : 0

Sarajevo, 19. maja. m. BSK : Slavija (Sarajevo) 1:0. V današnji igri, ki je bila majhen derby, ker je sarajevska Slavija dospela po zasluzeni zmagi nad Gradjanskim v Zagrebu na prvo mesto na tabeli državnega prvenstva, je z današnjo zmago BSK zavzel prvo mesto za eno točko pred Slavijo in bo verjetno na tem mestu tudi ostal.

Ljubljana : Železničar 4:4

Kakih 200 ljudi je prišlo na igrišče SK Ljubljane in gledat prijateljsko tekmo med dvema najboljšima slovenskima nogometnima kluboma SK Ljubljana ter mariborskim Železničarjem. Kakor vedno tako je tudi danes Ljubljana v žilavem Železničarju naletela na trd oreh, ki ga ni mogla streliti, čeprav je v boju vodila že s 3 : 0. Staro reč je, da ljubljanski igralci prav proti Železničarju spočetka običajno postavijo že lep rezultat v svoj prid, pozneje pa ga z lahkomešnim igračanjem brez potrebe pokvarijo tako, da se morajo proti koncu boriti v najboljšem primeru za tesno zmago, v najslabšem pa, da se ubranijo poraza. Tako se je zgodilo tudi danes. Ljubljana je po energičnih napadih prisa v izdatno vodstvo, pozneje je popustila, ker je menila, da ima zmago že v žepu, proti koncu pa se je le v veliko težavo resila poraza. Njeni mostovi danes prav gotovo ni moglo navdušiti, čeprav je imela tri, sorazmerno v dobrni formi se nahajajoče igralce v Pupetu, Presingerju in Kroupu. Slab je bil zlasti vratar Pogačnik, pa tudi ostali igralci niso mogli občinstva zadovoljiti. Železničar se je spet predstavil kot izredno borbeno, vztrajno, tehnično dobro podkovano in kombinacijsko dovolj izdelano moštvo ter je zapustil pri ljubljanskih gledalci dokaj ugoden dojem. To srečanje samo je dokazalo, da se bo moral Ljubljana v bodočem tekmovalju za prvenstvo slovenske nogometne lige pošteno paziti, če ne bo hotela zapravljati dragocenih točk.

Moštva sta nastopili v naslednjih postavah: Železničar : Kalin, Frangež L., Frangež 2, Štiftar, Kardinar, Habit, Lešnik, Ronjak, Turk, Počajt, Štalekar.

Ljubljana pa je privredila na teren te-te može: Pogačnik, Putera, Jerman, Šerčerja, Pupota, Čebuhina, Presinger, Perka, Kroupo, Hasla in Erber.

V 24. minutu je Presinger na lep Erberjev centrir zabil 1 : 0 za Ljubljano. Tri minute pozneje je zvila Kroupa na 2 : 0.

Po odmoru je v 2. minutu Erber na Pupotov prosti streli, ki ga je vratar odbil, povisal na 3 : 0. Po Pogačnikovi krividi je Počajt v 5. minutu popravil na 3 : 1. Istri igralec je v 11. minutu znižal na

3 : 2. Lešnik pa je v 27. minutu po prostem strelu izenjal 3 : 3, v 31. minutu je Počajt zabil enajstmetrovko ter postavil Železničarja v vodstvo s 4 : 3. Krasen Perkovič strel je v 32. minutu prinesel Ljubljani izenačenje 4 : 4. Dasi sta se obe strani trudili, da bi zmagali, je ostalo pri neodločnem rezultatu.

Sodil je prav dobro g. Macorati, na čigar prisih se je že ponosno svetil novi, lični znak Slovenske sodniške zveze.

Rapid ni nastopal v Murski Soboti

Murska Sobota, 19. maja. SK Rapid : SK Mura. Tekme ni bilo, ker so igralci Rapida prepozno došli. Rezultat za Muro 3:0 par forfait.

Občni zbor Društva slovenskih likovnih umetnikov

Ljubljana, 20. maja.

Sinoč je bil v sobi pri "Slamici" redni letni občni zbor Društva slovenskih likovnih umetnikov. Namesto obolelega predsednika DSLU N. Pirtinata je podpredsednik Boris Kalin pozdravil navzočo tovarisko in častnega člena g. Zormana. Po čitanju zapisnika lanskega občnega zборa se je podpredsednik spomnil umrle H. Santlove. Nato je postal poročilo o delovanju DSLU. Spominjal se je vseh umrlih umetnikov od prve slovenske umetniške razstave. V počasitvah spominila na to prvo slov, umetniško razstavo je priredilo DSLU jubilejno razstavo pod visokim pokroviteljstvom g. bana dr. M. Natlačena v Jakopičevem paviljonu. Res je, da bi bilo mogoče z deli, ki so jih napravili